

8. Starovoi, L.V. (2010). Pedagogichni umovy tvorchoho rozvytku molodshykh shkolyariv u protsesi trudovoho navchannya [Pedagogical conditions of creative development of younger students in the course of labor training]. Naukovi zapysky – Scientific notes, 261-266

Н. Олійник,
здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського,
наук. керівник – канд. пед. наук, доцент Л. Старовойт

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЕЛЕМЕНТ ВСЕБІЧНОГО РОЗВИТКУ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Постановка проблеми. Малювання - одне з улюблених занять дітей, дає великий простір для прояву їхньої творчої активності. Про значення малювання для розумового розвитку писав М. Калінін: «Людина, яка навчилася і звикла малювати, особливо підійде до кожного нового предмета. Він прикине з різних сторін, намалює такий предмет, і в нього буде вже образ у голові. А це значить, що він глибше проникне в саму суть предмета».

Аналіз попередніх досліджень. Багато науковці та практиків приділяло увагу розвитку творчості дітей зокрема Б. Теплов, З. Гільбух, В. Моляко та інші. Питанню розвитку творчості в дітей молодшого шкільного віку приділяли увагу в своїх працях Л. Старовойт, І. Барановська, О. Демченко, С. Рубінштейн та інші. В. Сухомлинський підкреслював, що витoki здібностей і обдарування дітей знаходяться на кінчиках пальців. Від пальців, образно кажучи, йдуть найтонші нитки-струмочки, що живлять джерело творчої думки. [1; с. 114]

Мета статті. Розкрити вплив образотворчого мистецтва на всебічний розвиток молодшого школяра та запропонувати цікаві види занять в роботі з дітьми.

Виклад основного матеріалу. Образотворчий вид діяльності має важливе значення для всебічного розвитку особистості молодшого школяра. У процесі створення зображення в дитини формуються спостережливість, естетичне сприйняття, художній смак, творчі здібності. Також це надає можливість дитині доступними засобами мистецтва висловити свій емоційний стан, також її ставлення до навколишнього світу, допомагає розвивати вміння самостійно створювати прекрасне, і звісно бачити його у творах мистецтва та в повсякденному житті.

Опрацювавши літературу ми визначили, що кожен із видів мистецтва несе в собі конкретний вплив на свідомість особистості, для прикладу: з допомогою музики ми отримуємо гармонії звуків та розуміння природи звуку; живопис допомагає ознайомитися, вивчити та відчуті лінії, палітру кольорів навколишнього середовища, а також розкрити сюжет. Відзначимо що такі види мистецтва як хореографія, театр, кіно завдяки своїй інтеграції з кількома видами мистецтва краще сприяють впливу на психологічні і фізіологічні процеси в організмі молодшого школяра. Саме через це розвиток творчого потенціалу, формування естетичних почуттів і потреб у молодшому шкільному віці відбуваються більшою мірою в ході самостійної художньої діяльності. Відтворення власного світовідчуття і світосприйняття за допомогою барв є показником психічного стану дитини, її самоусвідомлення в навколишньому середовищі. Звуки музики, самостійна гра на інструменті є основою для виховання в особистості здатності до естетичного сприймання, вміння слухати музику природи, бачення красивого й потворного, прагнення змінити світ на краще.

Для успішного та якісного функціонування художньої діяльності школярів основним чинником є особистість та кваліфікованість вчителя. Творча активність учнів залежить від психолого-педагогічної, методичної і спеціальної підготовки вчителя та його особливих якостей. Критеріями практичної підготовленості до проблематики естетичного та трудового виховання протягом занять декоративно-ужитковим мистецтвом розглядаємо такі вимоги: уміння формулювати завдання відповідно до вікових особливостей дитини; креативно та творчо застосовувати форми та методи навчання забезпечивши їх наступність; обирати форми роботи для дітей відповідно до трудового розвитку; виховувати любов до прекрасного, до культури та народних традицій; розвивати художньо-творчі здібності; правильно оцінювати діяльність учнів; створювати атмосферу творчості; правильно розподіляти обов'язки з урахуванням умінь, знань, навичок, здібностей, побажань та можливостей учнів; займатися самоосвітою.

Змістові орієнтири естетичного виховання молодших школярів охоплюють: розуміння краси в навколишній дійсності, природі, трудовій діяльності, як у школі так і за її межами (виховуємо не лише на уроках мистецтва, а і при вивченні предмету «Я досліджую світ», а також позашкільній та позаурочній діяльності); елементарне тлумачення змісту творів мистецтва, емоційне сприймання різних видовищ тем, кінофільмів, вистав, концертів,

архітектури, пам'яток культури, вияв шанобливого і дбайливого ставлення до них (розповідаємо та показуємо на уроках «Читання» або при екскурсії до музею чи пам'ятки культури, та наголошує на основних аспектах збереження історичних пам'яток та їх цінності для майбутнього покоління); розвиток нахилів до художньої творчості (виразне читання, малювання, ліплення, аплікація) творчої фантазії, гумору; додержання елементів культури поведінки, прагнення до охайного вигляду, художнє оформлення класної кімнати (виховуємо на вивчені курсу «Я досліджую світ», а також при роботі в «класні години»); уявлення про негарні вчинки, розв'язність, прийняття неохайності й нечепурності у зовнішньому вигляді (корисно поєднувати із малюванням – запропонувавши дітям намалювати нечепуру та охайну дитину, при вивчені даної теми при вивчені курсу «Я досліджую світ», а також наголошувати на «класних годинах»).

При проведенні занять виникають сприятливі умови для формування таких якостей, як ініціативність, допитливість, розумова активність та самостійність, цікавість. Головне підтримати ці якості з допомогою заохочування або показом цікавого матеріалу, розкриттям змісту виконання якогось нового не звичного виду малювання для дітей, запрошенням місцевих майстрів пензля для передачі їх досвіду маленьким, креативним художникам.

Важливо пробудити у школярів прагнення утверджувати красу в школі, вдома, усюди, де вони проводять свій час, займаються справою або відпочивають. Дітей слід ширше привертати до того, щоб вони створювали естетичне оточення в школі, класі, у квартирі. Для цього ми пропонуємо у класі створити «куточок творчості» де будуть виставлятися роботи дітей, у домашніх умовах також батьки можуть створити подібну творчу зону із особистою виставочною зоною дитини, де вона зможе виставляти свої найкращі роботи (поробки).

Заняття з образотворчого мистецтва ми можемо проводити в ігровій формі, з допомогою цих прийомів ми зможемо допомогти дітками краще розвивати уяву та фантазію. Пропонуємо вам добірку ігрових прийомів які допоможуть вам у роботі з молодшими школярами:

1. Розкажи про колір – метою цієї гри є вивести дитину на вищий рівень художнього розвитку; вчити визначати характер чи настрій іншого кольору (різних кольорів); розвивати зорову пам'ять дітей; виховувати інтерес

до світу кольорів. Цю гру також буде доцільно використовувати на уроках «української мови» в процесі вивчення зв'язного мовлення.

2. Розфарбуйте пташку доброї Феї і злого Чарівника – мета: вчити розуміти характер і настрій кольору, відображати ним добро і зло; розвивати творчу уяву, фантазію, мислення дітей; виховувати бажання створювати своє, неповторне. Після гри можна запропонувати дітям розповісти чому вони обрали саме такі кольори.

3. День народження родичів синьої фарби- мета гри: вчити створювати нові кольори і відтінки, давати їм імена; розвивати творчу уяву, фантазію дітей, виховувати інтерес до творчої діяльності. Окрім уроків образотворчого мистецтва можна використовувати на уроках математики і в кінці запропонувати порахувати кількість отриманих кольорів.

4. Фарба з фарбою подружись, новий колір – з'явись - мета: вчити створювати нові кольори і відтінки, бачити взаємодію кольорів, розуміти їх мову; розвивати творчу активність дітей; виховувати інтерес до експериментів з кольорами. Можна використовувати дану гру на уроках «Я досліджую світ» для кращого засвоєння матеріалу та урізноманітнення навчального процесу.[4]

Окрім ігрових прийомів можна використовувати та доповнювати уроки ігровими вправами:

1. Вправа «Спонтанне малювання» - мета: розвиток фантазії, коригування негативних переживань, зняття емоційного напруження. Доречно використовувати як на уроках малювання так і на інших при вивченні складної теми для кращого засвоєння.

2. Вправа « Домалюй» - мета: розвиток фантазії, логічного мислення. Дану вправу можна використовувати як на уроках математики так і письма, дітям дуже цікаво перетворювати букви та цифри на те що вони їм нагадують.

3. Вправа «Запам'ятай та розфарбуй» - мета: розвиток пам'яті, дрібної моторики пальців рук. Пропонуємо дітям запам'ятати якийсь предмет а потім відтворити по пам'яті (колір, форму, додатковий візерунок (якщо такий є)).

4. Вправа «Хто ховається в крапках?» - мета: розвиток творчої уяви, логічного мислення, дрібної моторики пальців рук. Часто цю вправу можна зустріти на уроках математики так як допомагає дітям правильно рахувати, увагу та вміння слухати[4]

Загалом за допомогою художніх занять можна розвивати:

- уяву – що сприяє створенню нових образів ;

- фантазію – допомагає побудувати нові ідеї;
- увагу – сприяє концентрації над поставленою ціллю або задачею;
- творче мислення – нестандартне та оригінальне вирішення проблеми;
- просторове та візуальне уявлення;
- критичне мислення;
- пам'ять – швидкому засвоєнню нового матеріалу;
- акуратність;
- наполегливість – допоможе не відступати в складний момент або при першій же невдачі;
- уміння доводити справу до кінця;
- дрібну моторику рук;
- посидючість і витримку[2].

Усі вище перераховані пункти в дорослому житті допомагають вирішувати завдання, які вимагають не стандартного підходу та мислення. Коли дитина експериментує з кольорами та фарбами, вона перебирає безліч варіантів, аби обирати саме той оптимальний, що буде підходити найкраще. Саме таким чином відбувається формування необхідних навичок, що обов'язково знадобляться дитині в подальшому житті.

На сьогоднішній день актуальним та модним є вид образотворчого мистецтва такий як малюнок піском або пісочна анімація. «Малюнок піском» або «музичний малюнок» здається новим та незвичайним напрямком мистецтв, проте це поєднання зображення з допомогою піску та музики за своїми властивостями дуже схоже до малювання. Завдання, яке стоїть перед педагогом, що використовує у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами цю техніку, – це залучення дітей до активного творчого мислення, адже під час звучання пісні або мелодії завжди змінюються картинки і саме те, що дитина відчуває або «бачить» в музичних мотивах, вона зображує з допомогою піску. Великий плюс такої роботи в тому, що дитина може дуже швидко виправити недоліки або створити нове зображення. Цей вид діяльності ми також можемо використовувати на уроках але під пильним наглядом вчителя.

Висновки. Тому використовуючи образотворче мистецтво можемо бути впевнені що діти всебічно розвиваються адже творчість є важливою складовою системою виховання, в ній узагальнено весь життєвий досвід дитини – чуттєвий, ціннісний, моральний, естетичний, пізнавальний, трудовий. А як нам відомо це

лежить в основі успішного засвоєння нових знань, умінь та навичок, саме тому так важливо сформувавши у дітей основи творчості, тому що це сприятиме їх успіху в дорослому житті.

Література

1. Валенко Є.В. Як виховати талановитого учня / Є. В. Валенко // Психолог. –2014. – № 11-12. – С. 89-93. В.О.Сухомлинський. Сто порад учителяві.– К: Радянська школа.1998. – 303 с.
2. “Золотий члючик” духовності. Визначення рівнів естетичного сприймання. Стаття кандидата психологічних наук з м. Києва Ж.Масенко // Початкова освіта. – 2003. - №3. – січень. С. 10.11
3. Л.С. Выготский Воображение и творчество в детском возрасте: психологический очерк: Кн. для учителя. / Послесл. В.В.Давыдова 3-е изд. М.: Просвещение, 1991. - 93с.
4. Чарівні пальчики. [Електроний ресурс]. Режим доступу: <http://natalivik90.blogspot.com/p/blog-page.html>
5. Brovchak L. S., Likhitska, L. M., Starovoit, L. V., Todosiyenko N. L. Pedagogical potential of the arts complex in the process of formation of aesthetic perception of junior pupils. Rezeknes Tehnologiji Akademija. Rezekne, Latvijas Republika, 2020. С. 98–108.
6. Starovoit, L.V. (2010). Pedagogichni umovy tvorchoho rozvytku molodshykh shkolyariv u protsesi trudovoho navchannya [Pedagogical conditions of creative development of younger students in the course of labor training]. Naukovi zapysky – Scientific notes, 261-266.

Б. Радчук, О. Радчук,
здобувачі ступеня вищої освіти «магістр»
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського,
наук. керівник –канд. пед. наук, доцент І. Барановська

ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ ПІДГОТОВКИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ДО ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ

Постановка проблеми. Зв'язок між зовнішніми обставинами та творчим потенціалом людини здійснюється через самореалізацію. Самореалізація